

Útróður og seismikkur

Oddagrein

HESAR seinastu dagarnar hava vit høyrð frá útróðrarmonnum, at seismikkskjóttingin sunnan fyri Føroyar hevur verið ein stórur trupulleiki hjá hesum parti av vinnuni. Útróðrarbátarnir drepa ikki livandi orsakað av seismikkskjóttingini. Umboð fyri útróðrarmenninar halda, at tað er einki annað enn rimuligt, at teir fáa endurgjald fyri mistar inntøkur, nú allur fiskur er horvin av fiskileiðinum. Spurningurin um hvørja ávirkan seismikkskjótting hevur á fisk hevur mangan verið frammi. Vit kenna tað frá Noregi og nú eisini frá Føroyum. At seismikkur styggir fiskin er ein sannroynd, spurningurin er bara, hvussu nógv, hvussu langt og hvussu leingi. Nakað av rumbuli varð um hetta mál í fjør, og nú tykist tað so aftur at vinna uppá seg. Oljufyriritingin hevur saman við V&B roynt at bótta um soleiðis, at fiskibátar altíð vita, hvar og nær seismikk-skip skjóta. Hetta broyrti tó einki við grundleggjandi trupulleikan, at fiskurin hvørur.

LEIÐARIN á oljufyriritingini segði við Útvarpið í farnu viku, at hetta at fiskurin rimur er helst ein av kostnaðinum vit mugu gjalda, skulu vit hava eina føroyska oljuvinnu. Hann visir á, at fyriritingin er sinnad at tosa við útróðrarmenn, men heldur ikki, at tað ber til at gera loyvi til skjótting nógv ódrísi enn tey eru í dag. Tí ber heldur ikki til at lasta seismikkfelagini fyri, at fiskurin rimur. Hetta er okkara egna ábyrgd. Hinvegin er rætt at hava føroyskar eygleiðarar umboð á seismikkskipunum. Tá talan er um endurgjald, so er hetta ein sera torførur spurningur, tí tað er sera torført at prógva, at fiskurin rimur orsakað av seismikkinum. Og kunnu útróðrarmenn ikki prógva tað, so kunnu teir heldur ikki fáa endurgjald sambært kolvetnislógina. Eftir okkara tykki eiga vit ikki at venda bakið til henda spurningin. Tað er heldur ikki nókk at sláa seg til tols við, at eitt nú útróðrarmenn í Noregi hava ongantíð fingið endurgjald. Talan er um ein lutvist so stóran part av okkara vinnuføra fólki, sum her eftir øllum at døma missir ein part av síni inntøku vegna kanningar í sambandi við aðra vinnu, at vit mugu taka spurningin í størsta álvara. Vit kunnu ikki bara standa og hyggja at, meðan øll hesi fólkin missa sína inntøku í styrti ella longri-tíð. Er tað so at seismikkurin styggir fiskin og tekur breyðið úr munnum á okkara útróðrarmonnum, so eigur samfelagið at tryggja teimum okkurt slag av endurgjaldi. Vit eiga sjálandi at hyggja eftir, hvat aðrir gera, men vit eiga eisini sjálvi út frá okkara egnu serstöðu, at viðgera slík mál.

HERFYRI fór granskari á Fróðskaparsetrinum undir eina kanning av teimum avleiðingum, sum ein oljuvinna hevur á fiskivinnuna. Vit áttu nú beinanvegin at sett eyka orku av til at granska í avleiðingunum, sum seismikkskjótting hevur á fiskin. Ikki minst havandi í huga, at tá 1. útbjóðingarmufarið verður veruleiki, fer seismikkskjóttingin at vinna heilt nógv uppá seg. Latið okkum fyrst staðfesta, hvørja ávirkan seismikkur hevur á fiskin. og eftir tað avgera, hvussu landið kann lata fiskimonnum, sum hava verið fyri missi vegna seismikkinn, endurgjald. Bara at siga, at dømi eru ikki um aðrastaðni, at endurgjald er latið, er ikki nókk. Vit mugu hyggja eftir okkara egna veruleika, sum væl kann vera ein annar enn hjá aðrum. Ikki minst tá vit hugsa um, at fiskivinnan er okkara høvuðsvinna, meðan hon hjá flest øðrum er lítil hjávinna. Tá tað er politikkurin hjá landsstýrinum, at vit skulu hava eina oljuvinnu, so er landsstýrið eisini plikað til at tryggja, at henda nýggja vinnan nerver verandi høvuðsvinnu sum minst.

TAD skal vera vón okkara, at landsstýrismenn saman við fyriritingini seta niður eina skjóttarbeiðandi nevnd, sum skal koma við einum tilmæli um málið. Hetta hava okkara útróðrarmenn krav uppá. Tað ringasta tú kanst gera er als ikki at vísa útróðrarmonnum ans. Tað er at varvirða teir og teirra arbeiði. Tað er heilt givið vert at geva hesum máli gætur, og ikki minst um so verður, at olja verður funnin og hon fer at leggja nógv eftir seg her, vildi tað verið ein sjálfvígja, at pengar vórðu settir av nettup til at dekkja tap og miss hjá útróðrarmonnum.

Sosialurin

Jóannes Eidesgaard, formaður javnaðarflokksins:

- Fullkomiliga ábyrgdarleyst

-Tað er ábyrgdarleyst og ótrúðliga óbúgvíð, og tað má metast sum primitivur tjóðveldispolitikkur, tá Karsten Hansen, figgjarmálaráðharri sigur, at tað er ein trygd og ein trygggleiki at vita sær, at danski staturin ikki ætlar sær at læna Føroyum pengar ella veðhalda fyri láninum, um ringar tíðir aftur taka seg upp her á landi. Hetta sigur Jóannes Eidesgaard, formaður javnaðarflokksins í eini viðmerking til úttalilsini hjá Karsteni Hansen í Útvarpinum í gjár.

JAN MÜLLER

Orð hansara vóru svar uppá tað, sum Mogens Lykketoft, figgjarmálaráðharri hertýri segði við útvarpið um, at nú tað var so stórt ynski hjá føroyingum at fáa sjálvstýri, so fór staturin ikki í framtíðini at veita føroyingum hvørki lán ella veðhald, um tað skuldi gingið galið aftur.

Karsten Hansen segði í viðmerking við útvarpið í gjár, at hann er sera fegin um hetta úttalils, tí føroyingar skulu nú klára seg sjálvar. Hann visti á, at vit mugu nú vísa, at vit duga at seta pengar av til ring ár og metti sjálvur, at vit verða førir fyri at fyrireika okkum til at uppliva fleiri rakár.

Fyrsti í verðini

Jóannes Eidesgaard, sum sjálvur hevur røkt embætti sum figgjarmálaráðharri, sigur, at Karsten Hansen má vera fyrsti figgjarmálaráðharri í verðini, sum frøðist um, at ein kredittmøguleiki nú er burtur.

-Uppgávan hjá einum figgjarmálaráðharra má hóast alt vera tann, at kredittvirðið í tí landinum, sum hann stýrir, er so gott sum móguligt, og at tú hevur so nógvir móguleikar fyri kredittum sum tilber.

-Eg kann ikki góðtaka slíkt. Tað er ein primitivur tjóðveldisupplætting at siga, at tað er ein trygggleiki, at danska stjórnin ikki longur vil læna pengar til Føroyar. Eg vil siga, at tað tvørturimóti er eitt stórt afturstig.

Jóannes Eidesgaard heldur tað eisini vera púra burturvið at samanbera hesa støðuna við tey tey fetu ári- ni og rakárinu í Bibliuni.

-Vit hava eina figgjarlóg, sum í 1997 hevur eitt yvirskað uppá 150 mill. kr. Tað er við rokfiskiskapi, og frá teimum 150 mill. kr. stava

tær 134 mill. kr. beinleiðis frá Føroya Banka, t.v.s. at tað veruliga yvirskaðið av rakstrinum av Føroyum liggur eina staðni millum 10-20 mill. kr. Og entá við rok-fiskiskapi.

Jóannes Eidesgaard heldur tað vera beinleiðis ábyrgdarleyst at úttala seg so, tí øll vita, at tað skal so ómetaliga lítið til í okkara samfelag, at landshúsarhaldið aftur gevur hall. Bert eitt lítið afturstig í fiskiveiðini er nóg mikið.

-Men er hetta ikki ein avleiðing av tí avtalu, sum eisini tú sjálvur hevur tikið undir við?

-Avtalan er góð. Allar bindingar eru burtur, og búskaparlígi parturin er framúr góður. Tað Lykketoft sigur nú stendur ikki nakrastaðni í avtaluni, men er ein avleiðing av tí viðgongda sjálvstýrispolitikkinum hjá hesum landsstýrinum.

-Men hvat heldur tú sjálvur um úttalilsini hjá Lykketoft?

-Hann kann sjálvandi ikki svara fyri stjórnina í allar ævir, og tað er móguligt, at støðan millum Føroyar og Danmark kann broytast við tíðini, soleiðis at vit kunnu fáa eitt skilagott samstarv, sum eisini inniheldur, at vit kunnu fáa kreditir út í danska statskassanum, um tað verður neyðugt.

Formaður javnaðarflokksins sigur annars, at vit onga staðni í verðini høvdu kunnað fingið eina so góða avtalu sum hana vit hava fingið við danir - um tú skuldi farið út at figgja skuldina sjálvur.

-Men nú at fegnast um, at vit ikki kunnu fáa lán úr Danmark í framtíðini er mærl fullkomiliga óskiljandi. Landsstýrið hevur skrivað eitt samgonguskjal um úthygging av sjúkrahúsum, endurnýggjan av

Jóannes Eidesgaard, formaður javnaðarflokksins heldur orðini hjá Karsten Hansen, figgjarmálaráðharra vera burturvið

fiskiskipafloktanum, gerð av undirsjóvartunnuli, skatta-trýstid skal niður osfr. Tann dagur kann lætt koma, tá Føroya landsstýri skal út á lánimarknaðin eftir pengum. Og tann móguleikin skal standa opin, eisini til Danmarkar.

Jóannes Eidesgaard sigur, at ynskið um suveranan stat er ikki nakað, sum javnaðarflokkurin er komin við - Vit vilja gjarna út í ein sjálvstýrisútvíking, men ikki uppá premissurnar, sum tjóðveldisflokkurin vil og sum Mogens Lykketoft her hevur reagerað uppá.

Formaður javnaðarflokksins metir úttalilsini hjá

Karsten Hansen, figgjarmálaráðharra so mikið avvarslig, at tey eru ein greið ávaring til eitt nú javnaðarflokkin um, hvat stendur okkum í boði, um hetta verður gongdin frammyvir.

-Tjóðveldismenn tosa og handla sum um at teir høvdu ein stóran meiriluta afturfyr seg í hesum, men teir vilja nokk vakna við kaldan dreym, tá ein tíð er frálíðin.